19/03/2021

Ζωντανά σήμερα οι Α’ Χαιρετισμοί από την Ι. Μονή Αστερίου

/ Επικαιρότητα

Το Διεθνές Πρακτορείο Εκκλησιαστικών Ειδήσεων ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ σε συνεργασία με το Διαδικτυακό Περιοδικό ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ θα μεταδώσουν ζωντανά την Ακολουθία των Χαιρετισμών προς την Υπεραγία Θεοτόκο σήμερα Παρασκευή στις 5 το απόγευμα από το Καθολικό της Ιεράς Μονής Αστερίου.

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΣΤΕΡΙΟΥ

(με πληροφορίες από το byzantineathens.com)

Η Ιερά Μονή Αστερίου βρίσκεται στην δυτική πλαγιά του Υμηττού, σε ύψος 545 μέτρα από τη επιφάνεια της θάλασσας και απέχει 3,5 χλμ. οδικώς από την Ιερά Μονή Καισαριανής. Η γύρω περιοχή έχει ανακηρυχθεί σε προστατευόμενο οικολογικό πάρκο για την ιδιαίτερη φυσική ομορφιά της, από όπου ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει μια εκπληκτική θέα της Αθήνας και κατηφορίζοντας να συναντήσει το ερειπωμένο μεταβυζαντινό κόσμημα του Πύργου της Ανθούσας.

Η Μονή είναι αφιερωμένη στους Παμμεγίστους Ταξιάρχες, Γαβριήλ και Μιχαήλ.

Σήμερα αποτελεί μετόχι της Ι. Μ. Πετράκη και εποπτεύεται παράλληλα από την 1η Εφορία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων.

ΟΝΟΜΑΣΙΑ

Σύμφωνα με αρχαία παράδοση, κτήτορας του μοναστηριού υπήρξε ένας μητροπολίτης Αθηνών του 5-6ου αιώνος μ.Χ., επ’ ονόματι Αστέριος. Η απουσία όμως τέτοιου ονόματος από τους επισκοπικούς καταλόγους της πόλεως των Αθηνών ανατρέπει τη θεωρία αυτή, ενώ ταυτόχρονα η λαϊκή παράδοση ότι η ονομασία του Μοναστηριού οφείλεται στο αστέρι της αυγής Αυγερινό, δεν είναι ικανοποιητική.

Η ονοματοδοσία της Ιεράς Μονής σύμφωνα με την επικρατούσα θεωρία, σχετίζεται με τον Όσιο Λουκά τον «εκ Στειρίου» και ιδρυτή της Ι. Μονής Οσ. Λουκά Λεβαδείας. Ο όσιος, καταγόμενος από την Αίγινα, ήρθε στην Αθήνα το 920 μ.Χ. περίπου, και αφού έλαβε το μοναχικό σχήμα ξεκίνησε τη ασκητική του πορεία στην πλαγιά του Υμηττού, ακριβώς εκεί που στη συνέχεια ανήγειρε την εν λόγω Ιερά Μονή. Έκτοτε οι Αθηναίοι συνήθιζαν να την καλούν ως «Μονή του εκ Στειρίου», που με τον καιρό παραφράστηκε σε Μονή του Αστερίου.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η ανυπαρξία σχετικών γραπτών πηγών και επιγραφών, αφήνει άγνωστη την ιστορία του Μοναστηριού.

Αρχιτεκτονικά, η χρονολογία ανεγέρσεως της Μονής υπολογίζεται κατά τον 10ο αιώνα μ.Χ.. Θεμελιώθηκε πάνω σε αρχαίο κτίσμα, που εικάζεται ότι ήταν το λεγόμενο διδασκαλείο του φιλοσόφου Διοδώρου.

Ο Δημήτριος Καμπούρογλου στην Ιστορία των Αθηναίων, αναφέρει συγκεκριμένα :
«...Ἀλλὰ καὶ ὁ Οὐίλλιαμ Μίλλερ εἰς τὴν ἱστορίαν του τῆς ἐν Ἑλλάδι Φραγκοκρατίας λέγει ὅτι τὸ Ἀστέρι ὡς καὶ ἡ Καισαριανὴ ὑπῆρξάν ποτε σχολαὶ φιλοσόφων, «τοῦθ᾽ ὅπερ φαίνεται ὅτι συνέβαινε πράγματι περὶ τὰ τέλη τοῦ Δ΄αἰῶνος». Ὅτι δὲ πράγματι ἀμφότερα τὰ χριστιανικὰ ταῦτα μνημεῖα ἀνιδρύθησαν ἐπὶ ἀρχαιοτέρων καὶ δὴ ἐθνικῶν, τοῦτο εἶναι τὸ μόνον ἐξηκριβωμένον σχετικῶς μὲ αὐτά. Ἂν δὲ λάβωμεν ὑπ᾽ ὄψιν, ὅτι ἓν μέρος τοῦ ὑλικοῦ τῆς Μονῆς Ἀστέρη ἐχρησιμοποιήθη

κατὰ τὴν ἀνίδρυσιν τῆς Μονῆς Καισαριανῆς, ἥτις εἶναι ἔργον τοῦ ΙΑ΄ αἰῶνος, δέον νὰ καταλήξωμεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ τοῦ Ἀστέρη ἀνιδρύθη τουλάχιστον ἕνα αἰῶνα ἐνωρίτερον...»

Ωστόσο, μια σχετικά πρόσφατη αν και αμφισβητούμενη αναχρονολόγηση του καθηγητού Χ. Μπούρα, τοποθετεί την ανέγερση του μνημείου στην πρώτη μεταβυζαντινή περίοδο (1453-1700 μ.Χ.) αποδίδοντας τα μεσοβυζαντινά χαρακτηριστικά του Καθολικού, ως προς τον αρχιτεκτονικό τύπο, τον αθηναϊκό τρούλο, τοιχογραφίες κ.λπ., στην θέληση των κτητόρων να αντιγράψουν τους μεσοβυζαντινούς ναούς της Αττικής.

Μία επίσης μη εξακριβωμένη πληροφορία, θέλει την ύπαρξη και λειτουργία διδασκαλείου εντός της Μονής, κατά το πρότυπο της κοντινής Μονής Καισαριανής, στα μεσοβυζαντινά έτη.

Πάντως, σε οποιαδήποτε περίπτωση, το Μοναστήρι φέρεται να υπήρξε πατριαρχικό σταυροπήγιο, ενώ αργότερα υπήχθη στην δικαιοδοσία του μητροπολίτη Αθηνών, μαζί με τις υπόλοιπες Ιερές Μονές του Υμηττού.
Κατά την Τουρκοκρατία η Μονή Αστερίου, διέθετε πλούσια βιβλιοθήκη, η οποία μεταφέρθηκε το 1687 μ.Χ. στην Σαλαμίνα, από το φόβο των επιθέσεων των Βενετών του Μοροζίνη. Εν συνεχεία (περί τον 18ο αιώνα μ.Χ.) κρίθηκε πιο ασφαλής η προφύλαξη του βιβλιογραφικού αυτού πλούτου εντός των τειχών της Ακροπόλεως, όπου δυστυχώς κάηκε ολοσχερώς κατά τον αγώνα παλιγγενεσίας των ελλήνων του 1821 μ.Χ..

Το Καθολικό της Μονής φέρεται να αγιογραφήθηκε ή και πιθανώς να επαναγιογραφήθηκε μόλις τον 16ο αιώνα μ.Χ., σύμφωνα με τις έως τη σήμερον σωζόμενες διάσπαρτες τοιχογραφίες του. Δυστυχώς, το υπόλοιπο και μεγαλύτερο μέρος του αγιογραφικού διακόσμου του ναού, καταστράφηκε από τη μεγάλη πυρκαγιά που εκδηλώθηκε το 1.898 μ.Χ..

Η «επιβιώσασα» επί τόσους αιώνες και υπό τέτοιες αντίξοες συνθήκες Μονή, τελικά ερημώθηκε υποχρεωτικά λίγο μετά την ανακήρυξη του πρώτου «ελεύθερου – ανεξάρτητου» ελληνικού κράτους, με την γνωστή αντιμοναστική Απόφαση της αντιβασιλείας του Όθωνα, το έτος 1833 μ.Χ..
Έκτοτε η Μονή απέμεινε ερειπωμένη μέχρι την δεκαετία του 1950 μ.Χ., όπου η βασίλισσα Φρειδερίκη, την ανακαίνισε, προκειμένου να την μετατρέψει σε προσωπικό της ησυχαστήριο.